

МЕНИДЖЪР

БИЗНЕСЪТ
КАТО ИГРА
И ИГРИТЕ
КАТО БИЗНЕС

цена 7 лв. www.manager.bg

Брой 5 (271) май – юни 2021



ДА ВОДИШ С ОТКРИТИ КАРТИ

ВАНЯ МАНОВА,
МЕНИДЖЪР НА MASTERCARD
ЗА БЪЛГАРИЯ, СЕВЕРНА МАКЕДОНИЯ,
АЛБАНИЯ И КОСОВО

НАСЛЕДНИЦИТЕ
НА CONCORDE
СЕ ГОТВЯТ ЗА
СВРЪХЗВУКОВ ПОЛЕТ

ПРОВАЛЪТ НА
НЕОГРАНИЧЕНИЯ
ФУТБОЛЕН
КАПИТАЛИЗЪМ



МЕНИДЖЪР.

a company of  VM FINANCE GROUP

ТРЕТИ ОБЩЕСТВЕН РАЗГОВОР

ЩАСТИЕТО НА НАЦИЈАТА

10 юни 2021 г.

Формат: Хибриден

За повече информация посетете: www.events.manager.bg

С подкрепата на:



Достъпът на лица под 18 г. е ограничен.

МЕНИДЖЪР

a company of  VM FINANCE GROUP

АДРЕС: СОФИЯ 1000, УЛ. „СЕРДИКА“ № 13, ЕТ. 3, 4
WEB WWW.MANAGER.BG
E-MAIL PRESS@MANAGER.BG

УПРАВИТЕЛ

ДЕНИЦА ДИМИТРОВА ✉ dadimitrova@manager.bg

ГЛАВЕН РЕДАКТОР

ЕЛИЦА НИКОЛОВА ✉ ednikolova@manager.bg

ОТГОВОРЕН РЕДАКТОР

БОРЯНА ТЕЛБИС ✉ btelbis@manager.bg

РЕДАКТОР СПЕЦИАЛНИ ПРОЕКТИ

ВЕНЦИСЛАВ САВОВ ✉ vsavov@manager.bg

АРТ ДИРЕКТОР

РОСЕН ЙОРДАНОВ

ДИРЕКТОР ПРЕДПЕЧАТ И ПРОИЗВОДСТВО

БОРИСЛАВ МИРАЗЧИЙСКИ

ДИЗАЙН И ПРЕДПЕЧАТ

МИЛЕНА ВЪЛЧИНОВА

КОРЕКТОР

СЕНКА СИМЕОНОВА

СПЕЦИАЛИСТ МАРКЕТИНГ И КОМУНИКАЦИИ

МАГДАЛЕНА МАРТЕВА-СИМЕОНОВА

✉ mmsimeonova@manager.bg

МЕНИДЖЪР РЕКЛАМА

КРАСИМИРА АЛЕКСАНДРОВА

✉ kalexandrova@manager.bg

СПЕЦИАЛИСТ РЕКЛАМА

ЕЛЕНА ПАНАЙОТОВА ✉ EPanayotova@manager.bg

СТАРШИ ЕКСПЕРТ ОНЛАЙН РЕКЛАМА

ДАРИНА КЮЧУКОВА ✉ dkyuchukova@manager.bg

СПЕЦИАЛИСТ ДИГИТАЛНИ МЕДИИ И АБОНАМЕНТИ

ДИАНА УЗУНОВА ✉ duzunova@manager.bg

СПЕЦИАЛИСТ СЪБИТИЯ

МАРТИН ГЕОРГИЕВ ✉ martingeorgiev@manager.bg

МЕНИДЖЪР ПРОДАЖБИ И АБОНАМЕНТ

МАРИН ГЕНОВ ✉ mgenov@manager.bg

ГЛАВЕН РЕДАКТОР

НА САЙТА „МЕНИДЖЪРНЮЗ“

ИРИНА ВЕЛЕВА ✉ iveleva@manager.bg

ГЛАВЕН РЕДАКТОР НА САЙТА „ОБЕКТИ“

ВЛАДИМИР ТОДОРОВ ✉ vtodorov@obekti.bg

РЕДАКТОР НА САЙТА „НОВИТЕ РОДИТЕЛИ“

ВЕСЕЛИНА МОНЧЕВА ✉ vmoncheva@noviteroditeli.bg

ДИРЕКТОР ФИНАНСИ И АДМИНИСТРАЦИЯ

Деница Коцева

КОРИЦА

Фелия Барух



Business Signature – спонсорирано съдържание

Брой 5 (271)
май – юни 2021

бел. ред.

Продружавах баща си за контролен преглед след сериозно заболяване, което го беше оставило без мускули. Лекарят трябваше да реши дали да влезе в болница. Голям кошмар за баща ми – медицински работник, който не иска да баби връщането си на терена.

Слоумоушън качихме няколкото стъпала към входа на болницата – гържеше се за парапета отляво и за мен отдясно. Стигайки още по-бавно до асансьора, си казах, че това е краят на състезанието по инат и че най-после ще приеме болнично лечение, което да го засили.

Докторът излезе от една стая точно когато застанахме пред заключените стъклени врати на отделението – и махна с ръка на някого да ни отворят. Звукът от отключването явно баща ми чу като стартов пистолет, защото премина през първи коридор на болничната писта все едно пресича линията на 100 м спринт. „Чакай малко, Юсейн Болте“, провикнах се, защото, за да докаже на лекаря колко добре се възстановява, баща ми ускорено набираше осемте крачки до кабинета (за които явно досега си беше пазил силите).

Стиснаха си ръцете с колежата да продължи строг режим вкъщи още седмица, ако иска да си стъпи на краката и на мястото. Като слузахме по стълбите обратно, се гържеше само за парапета, а на моята погадена ръка каза: „Това е моя работа“.

Не е много лесно да имаш такъв баща. Но пък винаги виждаш какво наистина значи да обичаш това, което правиш. Този брой е за това – за оставането в играта, за да продължиш да я подобряваш.

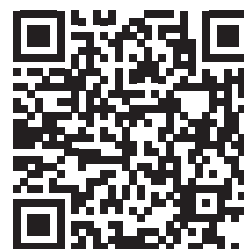
Елица Николова

Печат

АЛИАНС ПРИНТ

пълноцветно обслужване

Абонамент за „Мениджър“ тук:



Издава „МИТ ПРЕС“ ООД,
част от „ВМ ФИНАНС ГРУП“ АД

съдържание

Game On

- 7 ДО МУСАЛА И НАЗАД**
Тийноваторите, които мечтаят
родните планински висини
да са безопасно място за всички
- 9 ГОТОВИ ЗА РАБОТА**
SageerHub помага на всеки младеж да
докаже, че е мечтаният служител още
на стартовата линия в своята кариера
- 10 МЕНИДЖЪР НА ГОДИНАТА 2021**
Кандидатстването започна

Longform

- 12 ПОЛИТИКА И БИЗНЕС КУЛТУРА**
България би спечелила много,
ако успее да се раздели
с хроничните „проблеми
с правовата държава“
- 16 АПОКАЛИПСИС АМАЗОНИЯ**
Защо оцеляването на най-голямата
тропическа гора на планетата е
една от най-важните задачи за
човечеството през 21. век
- 20 БИЗНЕСЪТ, КОМШУ**
Контекстът на геополитическия
танц между България и Турция
има всякакви аспекти,
но е важно да не се забравя
за какво сме си необходими
и ценни едни на други
- 24 ПРОВАЛЪТ НА НЕОГРАНИЧЕНИЯ
ФУТБОЛЕН КАПИТАЛИЗЪМ**
Каквато и да е финансовата
логика зад проекта Суперлига,
той бе сразен от убеждението
на феновете, че те са истинските
собственици на любимите си клубове

Leadership

- 30 НОВИТЕ НАЗНАЧЕНИЯ**
- 32 ГРЕШКАТА Е ВЯРНА**
Как промяната във възприемането
на грешките и поощряването на
споделянето им водят до развитие
и растеж за бизнеса
- 36 КАЗУС**
Случаят със служител, който
напусна, но (все още) е наблизо



24

- 38 ОТГОВОРНИЯТ БИЗНЕС ТРЯБВА
ДА УЧАСТВА В ИЗГРАЖДАНЕТО
НА СПЕЦИАЛИСТИ**
Маргрет Бързачка-Николова,
Тева

- 40 РЪКОВОДСТВО ЗА УПРАВЛЕНИЕ
НА КРИЗИ**
Какво трябва да знаят
мениджърите на проекти

- 41 НЯКОЛКО КРАЧКИ НАПРЕД**
Новото звено на Telelink Business
Services предлага партньорство
и технологични решения на
образователните институции

Business

- 44 ПРОФИЛ: ДА ВОДИШ
С ОТКРИТИ КАРТИ**
Ваня Манова, мениджър на
Mastercard за България, Северна
Македония, Албания и Косово
- 55 ТЕМА: БИЗНЕСЪТ КАТО ИГРА
И ИГРИТЕ КАТО БИЗНЕС**
Как изглежда гейминг индустрията
в България, какви хора работят в нея,
кой подготвя някои от кадрите и
какво е бъдещето на бранша

66 ЧИПОВЕ С ШВЕЙЦАРСКА ТОЧНОСТ

Борис Данев, изпълнителен директор на базираната в Цюрих 3db Access, за индустрията за разработка на чипове

68 ВИСОКИ ДЕЦИБЕЛИ

От Ботевград до Флорида: една българска компания, разработваща системи за контрол на шума

70 НАСЛЕДНИЦИТЕ НА „КОНКОРД“ СЕ ГОТВЯТ ЗА ПОЛЕТ

Възраждането на свръхзвуковата авиация може да стане факт през следващото десетилетие

75 EURO SPEED С НОВ ОПЕРАТИВЕН ЦЕНТЪР

Николай Рашков, оперативен директор

76 ДИГИТАЛНИ БЛИЗНАЦИ ЗА НАПРЕДНАЛИ

Как да ускорите бизнеса си чрез детайлно цифрово копие на всяка физическа част от него

78 СТАРТИРАЙ 4.0

Конкурсът на Schneider Electric насърчава дигиталната трансформация в българската промишленост

79 БЕЗКОНТАКТНО ПЛАЩАНЕ В ГРАДСКИЯ ТРАНСПОРТ

Visa и безконтактните плащания в обществения транспорт в София

Green

80 БЪДЕЩЕТО НА СГРАДИТЕ

Обновяването на сградите ще повиши качеството на живот в България

Ad&Media

84 ПОДКРЕПЯМЕ МЕСТНИЯ БИЗНЕС И ОСИГУРЯВАМЕ ВИСОКО КАЧЕСТВО НА ДОСТЪПНА ЦЕНА

Норберт Мисбрандт, „VILLA България“

85 ШОПИНГ В СОЦИАЛНИТЕ МРЕЖИ

Лайковете са супер, но пробвали ли сте да продавате във Facebook?

90 АУРАТА НА ЛУКСОЗНИТЕ БРАНДОВЕ

LVMH, Prada Group и Richemont обявиха старта на блокчейн консорциума Aura



92 ГОЛЯМОТО СЛУШАНЕ

Силните играчи в социалните мрежи гледат все по-сериозно на аудио платформите

94 ИДВА ЛИ КРАЯТ НА ТРАДИЦИОННАТА ТЕЛЕВИЗИЯ?

Назаем от блога на А1

Life

96 СИНЬО ЛЯТО

Модерен лагер за деца, а понякога и за (работещи) родители

100 БАЦИ НА ПЪЛНИ ОБОРОТИ

Може ли добрият подход в бащинството да направи и мъжете по-добри ръководители

108 Д-Р АННА ДЖУРКОВА И НЕЙНИЯТ СТРАНЕН ЗАНАЯТ

Среща през времето със зъболекарката, която откри триетажна галерия с творби на над сто български художници

112 БУТИЛКАТА УИСКИ КАТО ИЗКУСТВО

Тази година Glenfiddich запознава почитателите си с Grand Series

Shot

113 ПЕТ НЕЩА, КОИТО НАУЧИХ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИЯ МЕСЕЦ

От Елена Телбис

XII ЗЕЛЕН форум

МЕНИДЖЪР

a company of  VMA FINANCE GROUP

СТРАТЕГИИ
И РЕШЕНИЯ
ЗА УСТОЙЧИВО
БЪДЕЩЕ

SAVE THE DATE

22 юни 2021 г.
Формат: Хибриден
Място: Интер Експо Център

За повече
информация
посетете:
www.events.manager.bg

Генерален спонсор

С подкрепата на



ЕКО ПАРТНЪРС
БЪЛГАРИЯ АД



PHILIP MORRIS
BULGARIA FOOD



Schneider
Electric

 remix

remixshop.com

До Мусала и назад

Съвместната работа на Мария, Мартин и Белослава (от ляво надясно) ражда SafePeak – мобилно приложение за по-безопасен планински туризъм



Белослава Малакова, Мария Кушлева и Мартин Маринков мечтаят родните планински висини да са безопасно място за всички

✍ Габриела Беличовска
 📷 Юлиан Донов

Планинската спасителна служба (ПСС) у нас среща едно голямо препятствие, което значително забавя провеждането на операциите ѝ – невъзможността за бърза локализация на изгубените в планината. Решението на този проблем вече е на път благодарение на трима ученици от Софийската математическа гимназия „Паусий Хилендарски“. Десетокласничките Белослава и Мария и Мартин (11. клас) искат

да направят планините по-безопасни и за любителите, и за професионалистите, които, подмамени от живописните гледки и адреналина, често поемат отвъд обозначенията на екопътеките и ски пистите, рискувайки да оставят природата да се разпорежда със съдбата им.

Със своето мобилно приложение SafePeak и едноименния сайт младежите предоставят широк набор от функции на всеки потребител. Когато един турист се



отправи към връх Мусала например, много лесно може да получи информация за метеорологичните условия, нотификации при екстремни ситуации, както и интерактивна туристическа карта с класифицирани по трудност маршрути. При необходимост има начин да изпрати и местонахождение на човек в опасност директно до ПСС. Освен това в общодостъпен форум всеки сам може да даде допълнителни данни за актуалната обстановка. Другите два важни инструмента на апликацията са свързани с планирането на планинската разходка – вграден онлайн магазин за оборудване и възможност за персонална застраховка „Злополука“. За пълноценната работа на всяка една от тези функционалности младежите имат нужда от партньори, включително спортни брандове, застрахователни брокери и учреждения с достъп до информация, полезна за всеки планинар. От началото на съвместната си работа през октомври миналата година до сега

Белослава, Мария и Мартин вече са открили първите си съмишленници, с други разговорите тепърва предстоят. SafePeak е сред проектите, възникнали в резултат на състезанието за младежки стартъпи „Тийноватор“, което среща ентузиастични ученици с представители на бизнеса, готови напълно доброволно да помагат на следващото поколение предприемачи. Сега основна отправна точка за успешното изграждане на апликацията е бизнес планът, за който тийнейджърите разчитат на съветите на менторите Краси-

През 2020 г. ПСС е оказала помощ на **2503** пострадали в планината

2376 от хората са изпаднали в беда, докато са карали ски или сноуборд

Общо **114** акции е извършила ПСС през изминалата година

Източник: Планинската спасителна служба

← Менторите Красимира и Иван от „Тийноватор“ (вдясно) помагат на младежите да развият проекта си, уповавайки се на agile методологията

мира Масларова и Иван Йосифов от IT компанията Naicoms. „Фокусираме се върху реализирането на стабилни парични потоци, за да може приложението да се самоиздържа и развива. Уповаваме се на agile подхода, при който продуктът се изгражда постепенно“, разказват от екипа.

По думите им са нужни около 3 хил. евро начална инвестиция, покриваща първата година от съществуването на платформата. Тя от своя страна работи на т.нар. „фриймюм“ принцип, като единствената платена опция е излъчването на локацията на човек в беда, която да се обновява на всеки две минути. Функцията е част и от безплатния вариант на приложението, при който обаче данните се актуализират през половин час. Според младежите това не превръща човешкия живот в лукс, за който трябва да си платиш. „Към момента локализирането на хора в неизвестност е изключително сложен процес, който отнема дни. Приложението ни преодолява бюрократцията и редуцира времето до едва 30 минути. Работим по облекчаването на процеса“, обосновават се те. Създателите на апликацията за планинари я показват на финалния етап от „Тийноватор“ през юни, но преди месеци, в абанс, научават първия си ценен урок по предприемачество – не е важно откъде тръгваш, а къде ще стигнеш, защото невъзможни са само онези неща, които не си гръзнал да опиташ. **M**

Готови за работа

CareerHub помага на всеки младеж да докаже, че е мечтаният служител още на стартовата линия в своята кариера

✍ Габриела Беличовска 📁 личен архив

У нас повечето млади хора, ентусиазирани да поемат по кариерния си път, вече са се натъквали на проблема с липсата на достатъчно опит, който откъзва компаниите да ги наемат. Стажантските програми са добро решение, но при много от тях липсва адекватно финансово възнаграждение. Така на хоризонта се появява CareerHub – първият уебсайт у нас, който събира на едно място всички работни позиции, предназначени за младите, имащи малък или никакъв опит на пазара на труда, както и за онези от тях, които желаят да сменят професионалното си направление.

Зад проекта стоят създателите на денонощната студентска библиотека StudyHub. Новата идея на екипа се заражда от реален казус, свързан с един от посетителите в библиотеката, който, отчаян от обстоятелствата, разказва за преживяната си в търсене на работа. „Защо уча, ако накрая навсякъде, където кандидатствам, ми казват, че нямам опит? На вас ви



↑ Цветомира, Мартина, Александър, Лъчезар, Йоана и Ангел (от ляво надясно) събират в платформата CareerHub работните обяви за младежи с малък или никакъв опит

пука, можете ли да измислите решение“, пита той. Няколко месеца по-късно отговорът на неговия въпрос вече е налице – с помощта на CareerHub всеки младеж може бързо да впечатли желанието от него работодател чрез попълването на два теста за оценка на умения – личностен и кариерен. Позициите в платформата изискват максимум до 3 години опит, за да помогнат на всеки начинаещ да намери възможно най-подходящото място за себе си.

„Младежите не са достатъчно добре подготвени за предизвикателствата на реалната работна среда, защото знанията от университета са по-скоро теоретични, отколкото практически. Освен това средно един младеж търси работа над 6 месеца, след това остава на първата си работа около 6

месеца“, разказват от CareerHub. Уебсайтът заработи официално през май, а в него вече има обяви от над 10 компании от цялата страна, включително лидери в технологичния сектор. Те са били поканени да се включат безплатно в инициативата, но за да продължи нейното пълноценно развитие, всеки следващ работодател, който желае да се присъедини, ще може да го направи срещу абонамент, който му дава право да публикува неограничен брой обяви за работа, да се позиционира като предпочитан сред младите служители, както и да получи съдействие в подбора на кадри за някои работни позиции.

До момента основателите на платформата са инвестирали повече от 5 хил. лв. в нейното създаване в очакване на удовлетворяващ краен резултат – по-добра кариерна ориентация и по-добри условия за младежите в България, за да се разбие най-после митът, че мечтаният служител е едновременно млад, проактивен и амбициозен, но и с няколко години натрупан опит в конкретна сфера. **M**

Мениджър на годината 2021. Стартът

Открита е процедурата по кандидатстване

Четиринадесетото издание на конкурса „Мениджър на годината“ отново ще събере, представи и награди големите имена в бизнеса. Това е най-уважаваното и обективно бизнес състезание в България, в което през последните 13 години са участвали над 450 мениджъри, представляващи едни от най-големите и общественнозначими компании в страната. И тази година участниците ще бъдат оценявани по разработена специално за конкурса методология от консултантската компания Deloitte.

Етапи на конкурса

В първия етап кандидатите попълват и подават формуляр за участие в конкурса, като класирането е по критерии за допустимост:

- ✓ компанията, която представляват, трябва да има поне 20 млн. лв. оборот или 50 души персонал за финансовата 2020 г.;
- ✓ мениджърите трябва да управляват компанията най-малко от две години;
- ✓ поне 6 месеца в годината да пребивават в България.

Във втория етап се оценяват финансовите резултати и добрите управленски практики за последните две години. Финансовите резултати се сравняват с резултатите на основните конкуренти в бранша. След това се излъчват десетимата финалисти.

Третият етап е за оценка на личностните качества на финалистите. Те се оценяват в областите лидерство, предприемачество, стратегическа ориентация и аналитичност, управление на хора и управление на ресурси. Представителите на Deloitte провеждат интервюта с всеки от финалистите и с хора от техните екипи, като така изготвят 360-градусова оценка, чрез която се формира финалният резултат на десетимата мениджъри. На финала авторитетен обществен съвет валидира оценките.

Какво ново

В тазгодишното издание на „Мениджър на годината“ ще обърнем внимание на постиженията в посока дигитализация и автоматизация на процесите, както и на два важни аспекта в мениджмънта, които последната турбулентна година извади на преден план – гъвкавост (resilience) и устойчивост (sustainability). Фокус тук е изследването на начините, по които организациите се справят със свързаните с Covid-19 последици и как се развиват след това, а също и подходите, с които отговарят на очакванията на клиенти, регулатори, акционери, местни общности по отношение на своето въздействие върху обществото, икономиката, околната среда и климатичните промени.

Мисия

И през 2021 г. всеки участник в конкурса ще подпише Етичен кодекс, обобщаващ ценностите, принципите и отговорните бизнес практики, които градят и поддържат култура на почтеност. Така бизнес лидерите ще декларират, че ръководят честно, прозрачно и с добри управленски практики. Честването на добрия бизнес пример е и мисията на конкурса през всички години на съществуването му. Целта му е да разкаже по най-добрия начин историите на успеха и какви усилия и предизвикателства стоят зад тях. Този разказ ще бъде облечен в документален филм за десетимата финалисти, който ще се излъчи през ноември по bTV.



Отличава лидерите днес,
Вдъхновява лидерите утре

КАНДИДАТСТВАЙТЕ

Кандидатурите се приемат до края на юни 2021 г. на [e-mail konkurs@manager.bg](mailto:e-mail_konkurs@manager.bg) с приложен формуляр за участие след регистрация в сайта mng.manager.bg.

НОСИТЕЛИ НА НАГРАДАТА ПРЕЗ ГОДИНИТЕ

- 2008:** Инж. Валентин Трифонов, изпълнителен директор на „Приста Ойл“
- 2009:** Инж. Лъчезар Цоцорков, изпълнителен директор на „Асарел-Медет“ АД
- 2010:** Андреас Майерхофер, главен изпълнителен директор на „Мобилтел“ ЕАД
- 2011:** Станислав Разпопов, главен изпълнителен директор на „Дунапак Родина“ АД
- 2012:** Левон Хампарцумян, председател на Управителния съвет и главен изпълнителен директор на УниКредит Булбанк
- 2013:** Виолина Маринова, председател на УС и главен изпълнителен директор на Банка ДСК
- 2014:** Спирос Номикос, изпълнителен директор на „Солвей Соди“ АД
- 2015:** Петър Андронов, главен изпълнителен директор на СИБАНК
- 2016:** Ксавие Марсенак, президент на TELUS International Europe
- 2017:** Пламен Мирянов, собственик и председател на Съвета на директорите на „Артекс Инженеринг“ АД
- 2018:** Александър Димитров, председател на Управителния съвет и главен изпълнителен директор на „А1 България“
- 2019:** Светла Несторова, главен изпълнителен директор и председател на Управителния съвет на ЗЕАД „Булстрад Живот Виена Иншурънс Груп“
- 2020:** Милена Драгийска, главен изпълнителен директор на „Лидл България“